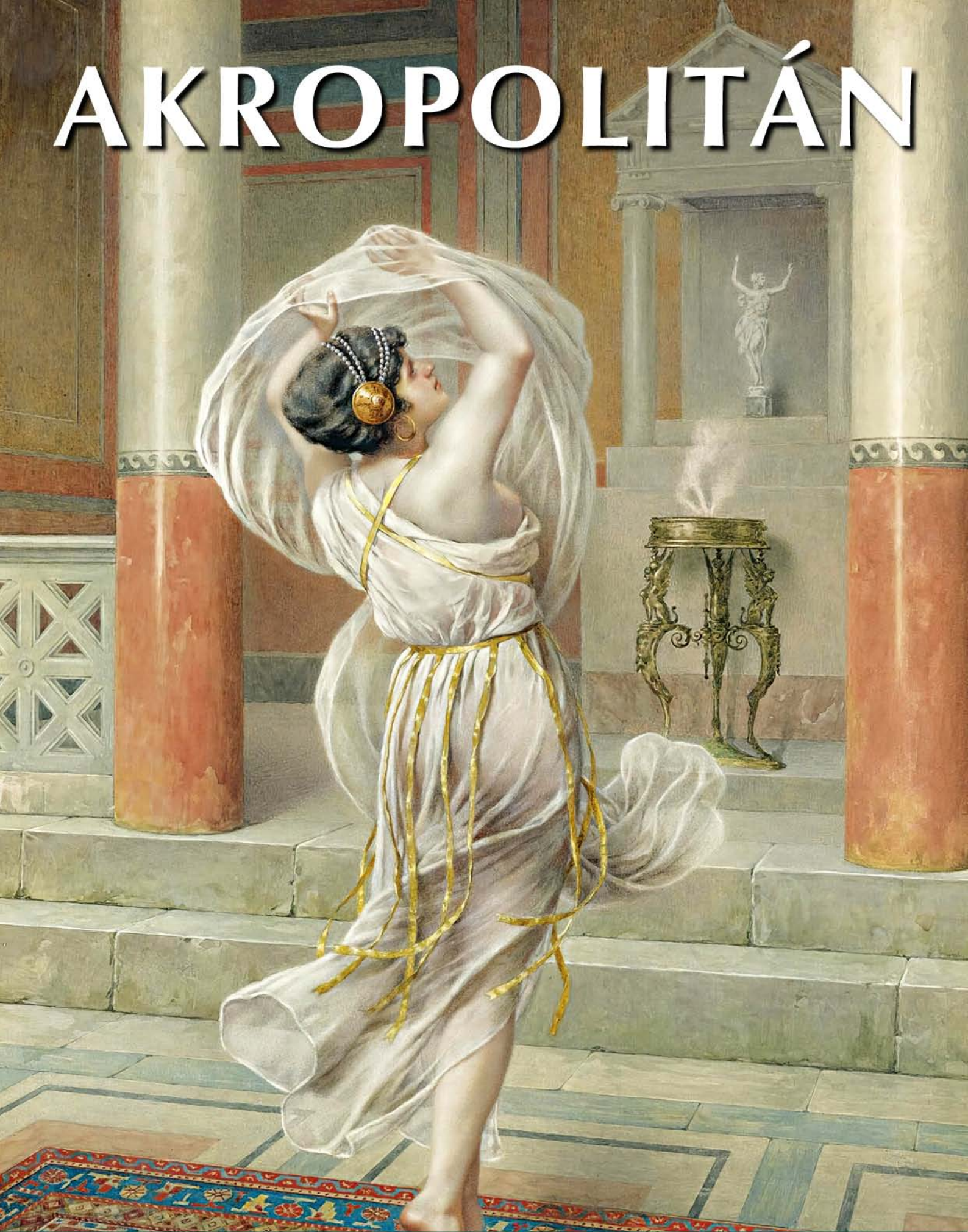

AKROPOLITÁN

NA NOVÁ AKROPOLIS
ŠKOLA FILOZOFIE

č. 178

BŘEZEN 2025

FRANCESCO BALLESEO, TANEC

AKROPOLITÁN

FILOZOFIE - KULTURA - DOBROVOLNICTVÍ

Elektronický časopis č. 178, březen 2025

Filozofie, kterou navrhujeme, je způsob života dostupný všem, což znamená uplatňování učení velkých mudrců v praxi.

Kultura je uskutečňování lidských hodnot v životě, čímž se stává aktivní, využívá kvality každého člověka a rozšiřuje obzory.

Dobrovolnictví je plodem vůle vložené do služby ostatním. Neexistuje větší bohatství, než je ochota.

BRNO

www.akropolis.cz/brno

HRADEC KRÁLOVÉ

www.akropolis.cz/hradec

LIBEREC

www.akropolis.cz/liberec

OLOMOUČ

www.akropolis.cz/olomouc

OSTRAVA

www.akropolis.cz/ostava

PLZEŇ

www.akropolis.cz/plzen

PRAHA

www.akropolis.cz/praha

ZLÍN

www.akropolis.cz/zlin

Šéfredaktorka

Slavica Kroča

Odpovědná redaktorka

Ivana Hurytová

Redakce a grafická úprava:

Eva Bímová,

Martina Flaitingrová, Ondřej Aksamít,

Jana Aksamítová, Petra Pavlíčková,

Samuel Bíma, Aleš Gabriel

Nová Akropolis se nemusí plně ztotožňovat s obsahem uveřejněných textů, odpovídají za ně výhradně jejich autoři.

Všechna práva vyhrazena.

Tento časopis nebo jakákoli jeho část nesmí být reprodukovány v jakékoli formě bez předchozího písemného svolení vydavatele.

5

BOJ PROTI POMLUVÁM

7

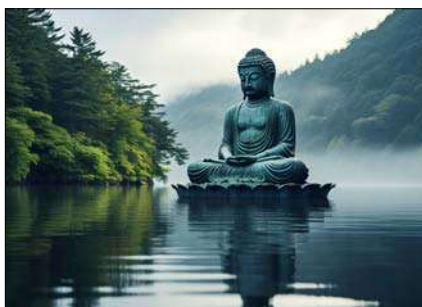
DIPLOMATICKÁ KOMUNIKACE

11

EVOLUCE JAKO CESTA K JEDNOTĚ

14

BHAVAČAKRA, KOLO ŽIVOTA

17

TANEC

Vím, že noci jsou ještě pořád delší než dny, že tma pořád vítězí nad světlem... Také však vím, že světlo ji za chvíli přemůže a začne sílit. Vím, že chladné počasí ještě pořád převládá nad teplým, že ještě pořád mrzne, ale už je to snesitelnější, protože vidíme konec cesty, kterou kráčí.

Za několik týdnů vystoupí z podsvětí Persefona, aby se shledala se svou matkou Démétér. Společně, šťastné z nového setkání, přinesou impuls života celé přírodě. Ve starodávném Římě byl proto měsíc březen (lat. Martius) zasvěcen bohu Martovi, bohu války a zemědělství, který pomáhá Slunci zvítězit nad tmou a zimou, aby darovalo lidstvu světlo a teplo, které umožní všemu znovu se probudit.

Elementálové, duchové přírody, vymění své zimní palety se šedými odstíny za jarní pestrobarevné a nám pohled na rozkvetlé louky přinese potěšení. Zvířata začnou dovádět, honit se po pastvinách a my budeme cítit, jak se naše baterky znovu plní během dne delšího, než je noc.

A co naše Duše? Jisté podobenství vypráví, že celý život žije rozpolcená mezi Tělem a Duchem. Potřebuje oba, aby se mohla projevit, ale neví, ke komu se přiklonit napořád. Vztít si Tělo a láskovat s Duchem nebo obráceně? Komu z nich být věrná?

Vezme-li si Tělo, zasvětil celý svůj život hmotným, zištným a prospěchářským zájmům a nepozná skutečnou Lásku. Proč? Protože skutečná Láska žije v Duchu, který je filozofem a jako takový cítí Lásku k Moudrosti, což koneckonců slovo filozofie znamená.

Vezme-li si Tělo, budou jí cloumat emoce, vášně, touhy... Bude o všem pochybovat, všechno kritizovat a pomlouvat. Vezme-li si Duch, pozná velké city, velké pravdy, krásu a spravedlnost. Bude konat dobro a toužit po vznešených Ideálech, které spojují lidi bez ohledu na všechny jejich rozdíly.

Uvidí Lidstvo jako jednu jedinou, velkou, pestrobarevnou rodinu, která sdílí stejný domov: naši Zeměkouli. Naši planetu s jejími loukami, moři, jezery, horami a řekami. Naši planetu, která žije svůj velký život a své tělo nabízí k životu nám: lidem, živočichům, rostlinám i minerálům.

Přichází jaro a přináší nový život kolem nás. Mělo by jaro přijít i do našeho nitra, aby naši Duši umožnilo rozkvést v pestrobarevné Lásce k Moudrosti, která nás zbavuje strachu, nevědomosti a bolesti, jež zapříčiňují.

Naše Duše touží po Moudrosti, po rozjímání, po klidu. Vnitřní hlas nám napovídá, v čem tkví skutečný život, ale ponoření do konzumizmu a materialismu dnešního světa ho v tom hluku neslyšíme.

Zmítáme se v událostech, které námi hrubě otrásají, a doufáme, že nezažijeme nové války, nové tragédie, nový středověk... (A nezačal už?)

Jak v tom všem, co se děje, najít vnitřní klid, rovnováhu, jistotu? Musíme se naučit poznávat sami sebe, abychom posílili to, co je u nás slabé, a využili to, v čem jsme silní. Síla je vždy v našem nitru, bez ohledu na to, jací jsme zvenčí.

Přeji vám hezké jaro plné světla a tepla, které vyzařuje z vašeho nitra. Ať se vám práce na sobě daří a přinese vám vnitřní blahobyt, který je mnohem důležitější, než ten vnější.

Slavica Kroča

O OBJETÍ

Podobenství

Jedna holčička se vrátila od sousedky, které právě tragicky zemřela malá dceruška.

Proč jsi tam chodila? ptal se jí tatínek.

Abych potěšila její maminku.

Jak jsi ji mohla potěšit ty, takové dítě?

Sedla jsem si jí na klín, objala ji a plakala jsem s ní.

Když někdo poblíž tebe trpí, plač s ním. Jestliže je někdo šťastný, směj se s ním. Láska se dívá a vidí, naslouchá a slyší. Milovat znamená soucítit spolu se všemi živými bytostmi. Můžeš-li pomoci, udělej to. Někdy stačí jen druhého vyslechnout, pohladit, obejmout...

Jsme jako andělé s jedním křídlem – můžeme letět, jen když se držíme v objetí. □

Převzato z knihy Bruna Ferrera *Příběhy pro potěchu duše* a upraveno

BOJ PROTI POMLUVÁM

Carlos Adelantado Puchal

O pomluvě (Vergilius, Aeneis)

Den ten smrti byl zdroj – byl prvním počátkem pohrom,
vždyť již nebohá Dídó ni na slušnost nedá ni pověst,
neboť tento svůj styk již nemá za lásku tajnou,
sňatkem ji zve – svůj hřích tím jménem snaží se zastřít.
Po velkých Libye městech tu najednou obchází Pověst,
Pověst, jíž žádná z příšer se rychlostí nemůže rovnat,
poněvadž rychlostí roste a chůzí nabývá síly,
nesmělá zprvu a malá, však záhy se do výše zvedne,
nohama po zemi kráčí a v mracích ukryvá hlavu
Neboť prý rodička Zem, jsouc na bohy zjitřena hněvem,
po Koiu, po Enkeladu ji zrodila, poslední sestru,
nohou nadmíru rychlých a křídel hbitosti velké,
netvor to velký, hrozný – a kolik má po těle peří,
tolik – divoucí div – má pod nimi slídívých očí,
jazyků v mluvících ústech a tolikéž vztyčených uší.
Uprostřed nebe a země se temnem za noci vznáší,
šustí a k sladkému spánku svá víčka nesklání nikdy.
Za světla sedí a slídí buď na střeších vysokých domů
anebo na vrchu věží a děsí veliká města,
výmysly mluví i lež, však také zvěstuje pravdu.
Pověst ta různou řečí i tenkrát plnila lidstvo,
zlovolně hlásala všude i skutečné věci i klamné:
Aeneas přišel prý sem, jenž z trójské pochází krve,
jemu že sličná Dídó se sňatkem ráčila zadat...

(přeložil Otmar Vaňorný, Praha, nakladatelství Svoboda, 1970)

Mocný to nepřítel, neboť ti, kdo se chytí do jejích sítí, stěží znovu získají svobodu, a jakkoli je nepravděpodobné, že by se tak stalo, znamení trýzně z jejich ducha nezmizí.

Nenasytný to dravec, nedělá rozdíly mezi svými vězni, ať už jsou velcí nebo malí, bohatí či chudí, jednotlivci či sdružení lidí. Neuznává přátele ani nejsvatější svazky a její hranice jsou stejně tak široké jako je neznalost toho, co je neznámé nebo co vzbuzuje strach.

Je možné bojovat proti pomluvám? Musíme to dělat, neboť v opačném případě se staneme jejich možnými oběťmi. A kromě toho pro každého člověka, který se touží přiblížit Spravedlnosti a Dobru, je pomluva kamenem, kterému se bude muset na této cestě vyhnout.

Nemůžeme však bojovat stejnými zbraněmi.

Nesmíme podporovat pomluvy a zlobu, ani vyvolávat nedůvěru všude, kam přijdeme.

Pomluva využívá temnotu, fámy, nepotvrzené domněnky, lživá svědectví, předstírané slzy a smutek, falešné úmysly a skryté záměry.

Nuže?

Nejdůležitější je nenechat se ochromit ani podlehnout nutkání se skrývat. Je třeba dát najevo jasnost a důvěru, ukázat se v plném světle slunce a nechat své vlastní činy, aby byly nejlepšími argumenty ve prospěch pravdy.

Nejlepší je projevovat přirozenou eleganci ve všech ohledech a v jakékoli situaci, používat jednoznačná slova a mít ušlechtilost ducha.

Koneckonců, pomluva je zbraní používanou rozvraceči, mocnými manipulátory nebo zbabělci. To všechno jsou různé formy slabosti, které svědčí o skutečném nedostatku morální síly (virtus). A to je pro ty, kdo se stali obětí pomluv, pozitivní: mohou rozvíjet své vnitřní síly, uvádět je v život a naučit se využívat jakýchkoli okolností k posílení sebe sama.

Nelíbí se mi. – Proč? – Nestačím na něj. – Odpověděl tak někdy nějaký člověk?

Kdo bojuje s nestvůrami, ať se má na pozoru, aby se přitom sám nestal nestvůrou. F. Nietzsche □

DIPLOMATICKÁ KOMUNIKACE

Schopnost řeči je velkým výdobytkem lidské evoluce. Je projevem našeho rozvíjejícího se rozumu a od dávných dob byla mocným nástrojem člověka.

Řeč lidem umožňuje komunikaci. Toto slovo pochází z latinského slova *communicatio*, což znamená spojení. Řeč tedy lidem umožňuje vzájemně se spojovat, vytvářet cesty komunikace, po nichž proudí slova, myšlenky, emoce, vzkazy, ale i postoje a jednání od jedné osoby ke druhé. Není to jev specifický pro člověka, komunikace se odehrává mezi všemi bytostmi v Univerzu. Ale schopnost řeči je vlastní jen člověku. Používáme ji neustále, od doby, kdy se naučíme mluvit, až do smrti. Sdílíme spolu mnoho informací, ale i různé vnitřní stavy, starosti i radosti. Jejich vyjádřením prostřednictvím řeči se totiž naše radosti zvětšují, naše strachy a bolesti se zmenšují a nahromaděné vnitřní napětí se uvolňuje.

Diplomacie je vrcholem správné a dobré komunikace. Pojem diplomacie pochází z řeckého diplóma, odvozeného ze slova diplús, dvojitý. Diplóma byl dvojitý, tedy složený dokument, který dříve zaručoval jisté výsady, udělené vládcem. Později byl tento výraz používán pro různé smlouvy mezi panovníky, až se diplomacie stala prostředkem k dorozumívání mezi státy, především při řešení konfliktů. Ve filozofickém významu diplomatická komunikace znamená komunikovat s ostatními s vědomím povzneseným na úroveň vyššího Já. Komunikační kanály jsou tedy udržovány na takové výši, aby vedly od jednoho vyššího Já ke druhému vyššímu Já, s nejlepšími charakteristikami jednoho i druhého člověka, se silnou dobrou vůlí a s nesobeckými cíli.

Co musíme vzít v úvahu, abychom se naučili diplomatické komunikaci?

Hodnota slova

Slovo mívalo ve starých civilizacích významnou hodnotu, především ve spojení s osobou, která jej vyslovovala. Pokud do něj člověk dokázal vložit své vnitřní síly a schopnosti, získávalo velkou moc. Mohlo působit na neviditelných úrovních přírody, lidí i ostatních bytostí.

Dle starodávných tradic má každá věc a bytost svoje skryté jméno, jež odhaluje její podstatu. Kdo jej znal, měl tuto věc či bytost ve své moci. Bylo to pravé jméno věcí, které umožňovalo pochopení jejich podstaty, bylo to jméno duše. Ten, kdo znal toto jméno, danou věc či bytost opanoval, stejně jako my

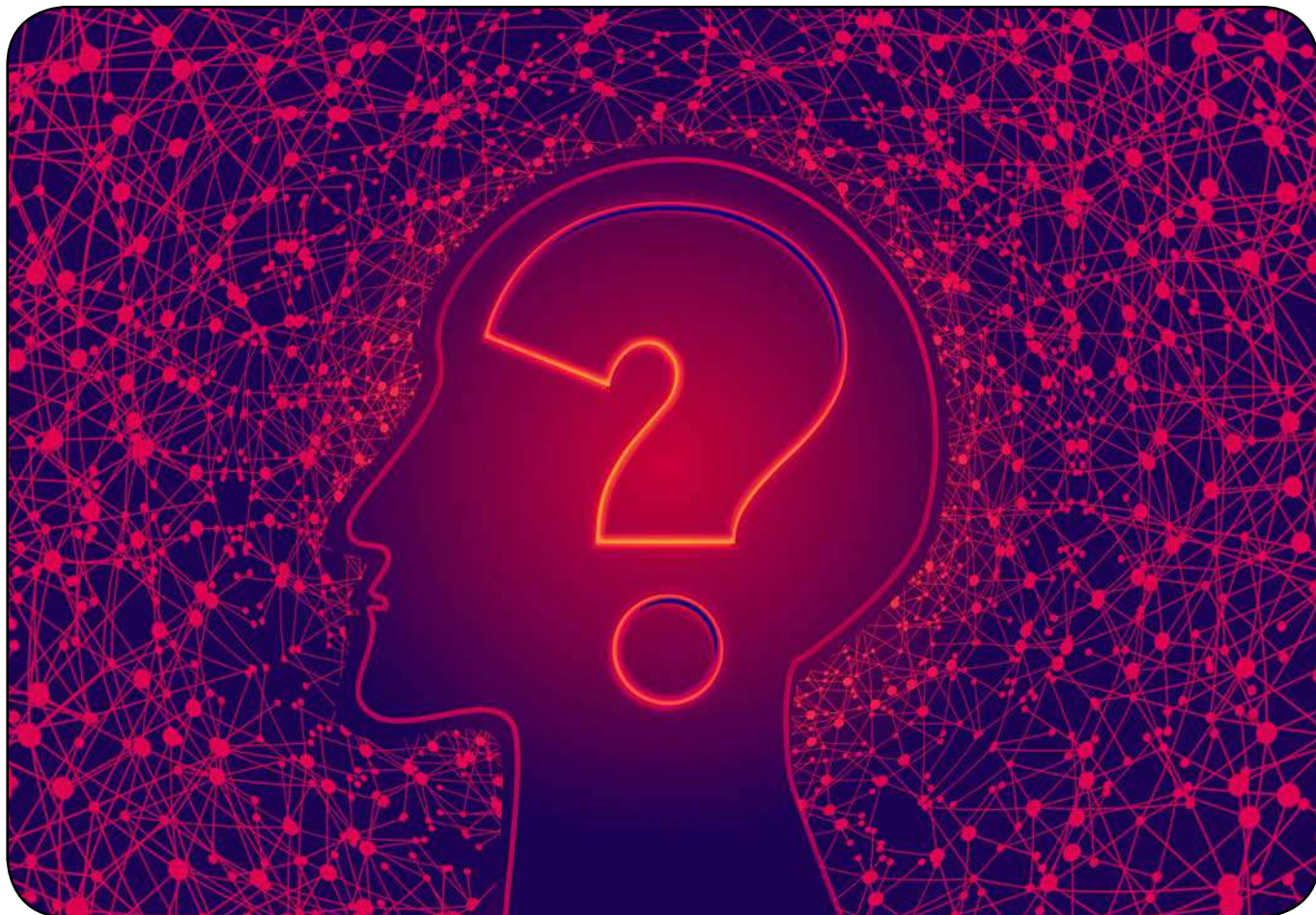
můžeme získat vládu nad sebou samým, pokud budeme znát svoji podstatu. Tímto způsobem slova získávala svou magickou moc působit na jemných úrovních Univerza. Velcí Mágové s nimi uměli pracovat, probouzeli skrze ně skryté síly, a pracovali tak ku prospěchu lidstva i všech ostatních bytostí.

Proto se na slova a řeč velmi dbalo. Aby slova byla jasná, silná a přesná, aby měla konkrétní význam. A zároveň aby odrážela svět archetypálních idejí, tedy dobro, krásu a pravdu, a přenášela je do fyzického světa. Umění diplomatické komunikace nám může pomoci, abychom se znovu naučili využívat této síly slova ku prospěchu nám i ostatním. V dnešní době se totiž hodnota slova ztrácí. Slova ztrácejí svůj význam, používají se velmi často jako prázdné obaly, jako forma, za kterou není síla jednání, ani pravda, ani krásu, ani dobro ani spravedlnost. Mluví se hodně a stále, slova se používají, aby ovlivňovala ostatní, přestože za jejich prázdnou skořápkou není žádný pravdivý ani dobrý obsah.

Komunikace jako umění

Komunikace je velké umění, jak vytvářet spojení mezi lidmi. Umění stavět mosty, cesty i pěšinky, po kterých mohou přecházet nejenom slova, myšlenky a city, ale také postoje, jednání, sny. Cesta komunikace začíná v našem nitru a vede z něj na povrch naší osobnosti, pak prochází vnějším prostředím, až dorazí k adresátovi a končí v jeho nitru. Tato komunikační síť je spleť a spojuje hodně lidí. Mohou také existovat i jiné cesty k přenášení slov a jiné na přenášení činů, například prostřednictvím příkladu.

Podívejme se však na jednoduchou cestu jedné myšlenky. Vychází z našeho nitra, a jak prochází našimi povrchnějšími emocemi, zabarví se. Získá náš emocionální náboj, a tak přichází k adresátovi. U něj ovšem také získá nějaké emocionální zabarvení. A tak se může snadno stát, že si původní myšlenku vysvětlí jinak. Takto se často obsah přenášené myšlenky ztratí, oslabí, pozmění. Deformace myšlenek a emocí při jejich přenášení může být tak velká, že může vést k mnoha nedorozuměním, konfliktům, nepřátelstvím, a dokonce může vyvolat i války.

Proto je nutné o cesty komunikace pečovat, aby obsahy, které po nich posíláme, nebyly pošpiněny předsudky a falešnými představami, strachem nebo hněvem. Tyto překážky někdy mohou komunikaci na určitou dobu i úplně přerušit a znemožnit. A my pak kvůli takovým silným emocím nejsme schopni s někým vůbec komunikovat.

Přestože mluvíme o řeči a mluvení, umění diplomatické komunikace zahrnuje i obrovské množství písemné komunikace v podobě mailů a zpráv, které si mezi sebou denně vyměňujeme. Jsou poslem stejných emocí či citů jako vyřčená slova. A mohou být stejně tak příčinou velkých nedorozumění. Možná je v ní třeba dbát na správnou komunikaci ještě více, protože je ochuzena o neverbální projevy, díky kterým při mluvené řeči zachytíme mnoho dalších věcí, které si mezi sebou předáváme.

Diplomatická komunikace je Správná Řeč

Jedna z částí Buddhovy Osmeré ušlechtilé cesty se jmenuje Správná řeč. Je dobrá, krásná, pravdivá a spravedlivá. Sděluje silné a pravdivé ideje v krásné a dobré podobě. Učí nás správně komunikovat, což znamená umět dávat a umět přijímat. Chtít předávat ideje tím nejlepším způsobem a chtít je pochopit co nejsprávněji, umět naslouchat.

Ve velkých civilizacích, které dbaly na duchovní rozvoj každého jednotlivce, učitelé ovládali toto velké umění navazovat vztahy s ostatními, aby jim mohli pomáhat růst a rozvíjet se. Uměli se neviditelnými prsty svých citů a myšlenek dotýkat psychy druhých lidí, zachytit její jemné vibrace, porozumět příčinám jednání a vést je vzhůru po cestě evoluce.

Dobro probouzí dobro, ale je zapotřebí, aby se cestou nepřeměnilo vlivem nižších úrovní člověka v něco úplně jiného. To už však záleží na každém z nás. Komunikaci používáme každý den a můžeme tedy tímto jednoduchým způsobem měnit svět k lepšímu také každý den. ▢

Z použité literatury:

Křivohlavý, J.: Povídej, naslouchám. Praha: Návrat, 1993.

Hartl, P.: Psychologický slovník. Praha: Budka, 1994.

Steinberg Guzmán, D.: Co děláme srdcem a myslí. Praha: Nová Akropolis, 2014.

Steinberg Guzmán, D.: Filozofie pro život. Praha: Nová Akropolis, 2019.

ZRCADLO FILOSOFIE, Slavica Kroča

Tuto knihu věnuji svým Učitelům a svým učedníkům. Ti posledně zmínění byli podnětem k jejímu vydání u příležitosti 20. výročí Nové Akropolis v České republice a 5. výročí ve Slovenské republice, neboť původně byla Nová Akropolis založena v Československu roku 1985.

Je to kompilace úvodníků, které jako šéfredaktorka již osm let píše čtvrtletně do časopisu „Nová Akropolis – Zrcadlo kultury“. Jsem na ten časopis hrdá, protože pouze ti, kteří pracují v neziskovém sektoru bez jakýchkoli dotací, mohou mít představu o tom, jak těžké je najít peníze na cokoli a zároveň stále dbát na kvalitu. Prozatím jsme nedostávali žádné dotace a jediným příjmem jsou pro nás členské příspěvky nebo občas dary našich posluchačů, jejich rodinných příslušníků či některých milovníků filosofie, za které jsme jim upřímně vděční. To nám však zároveň umožňuje, abychom byli nestranní a „nezúčastnění“. Jinými slovy svobodní...

Kultura

Když před mnoha staletími řekli Sókratovi, že někdo o něm mluvil špatně, odpověděl: „Vždyť se nenaučil mluvit pěkně.“ Možná, že ona část kulturní úrovně, s níž nejsme spokojeni, je takovou právě proto, že jsme se lepší nenaučili. Z druhé strany existují i věci, s nimiž jsme spokojeni a považujeme je za kulturní. Přesto si můžeme všimnout, že některé z nich byly, jsou a budou vždy považovány za projev určité vznešené úrovně člověka, že jsou věčné a že jiné se zas měnily s dobou nebo módou a jsou pomíjivé.

Stejně jako se mění technická úroveň lidstva, mění se i způsob života, zvyky a kultura. Jedno je však vždy stále a neměnné, vždy zvědavé a plné naděje v lepší zítřek, vždy schopné naučit se něčemu novému a pokračovat v oné zázračné cestě, které říkáme evoluce: je to Člověk.

Stejně jako se v zrcadle v předsíni našeho bytu nemůže odrazet celý byt, tak se ani v jedné knize nemůže odrazet všechno, co kultura obsahuje.

Jeden lidský život nestačí, abychom obsáhli všechno to, co bychom chtěli, ale to není důvod, abychom už dnes nezačali a nepokusili se o to, co je v našich silách a schopnostech.

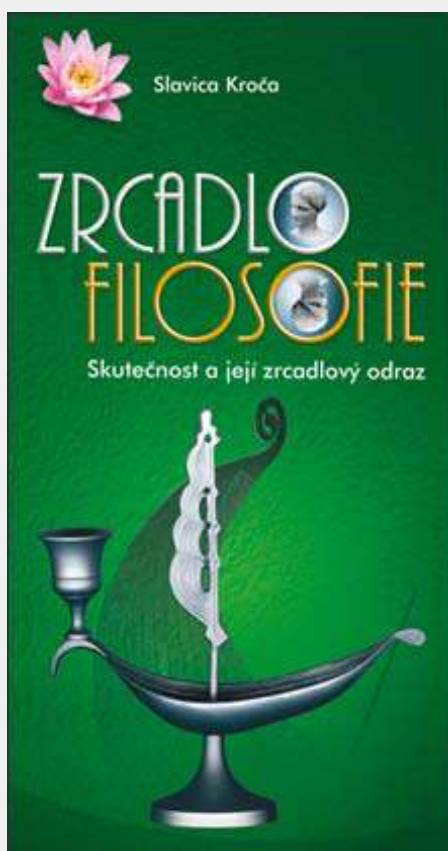
Zrcadlo

Jedno starodávné podobenství mluví o Zrcadle, které všichni vlastníme. Má dvě tváře: jedna se dívá do nás samotných a ta druhá ven. Je to Zrcadlo, které se může otáčet, a takto odrážet obrazy ze všech stran.

Tvář zrcadla, která se dívá do nás samých, do našeho nitra, je obvykle známa pouze nám, neboť vždy existují tajemství, s nimiž jsme se narodili a s nimiž zemřeme, aniž

bychom je komukoli prozradili. Přestože se do vnitřní tváře našeho Zrcadla díváme pouze my sami, ovlivňuje to náš názor na tvář vnější, a takovým způsobem navenek vytváříme obraz, pod nímž jsme známi ve svém okolí.

Podívejme se však právě do vnějšího okna Zrcadla a popíšme si, co vidíme.

V našich sídlech nebo na www.vecnakrasa.cz

EVOLUCE JAKO CESTA K JEDNOTĚ

Jiřina Koubková

V myslích mnoha lidí je pojem „evoluce“ neoddělitelně spojen s teorií Charlese Darwina, který za hlavní hnací sílu vývoje považoval boj o přežití, ve kterém vítězí ten, kdo se dokáže nejlépe přizpůsobit. Evoluce v tomto pojetí vypadá jako nemilosrdný závod, kde vítěz přežívá a poražený je odsouzen k vyhynutí, což nevyhnutelně vyvolává dojem, že konkurence a boj jsou nedílnou součástí přírodních zákonů, zatímco nesobeckost a milosrdenství jsou ryze lidským „výmyslem“.

Darwinova teorie však nebyla jediná, a dokonce ani první svého druhu. Jeho předchůdce, francouzský biolog Jean-Baptiste Lamarck (1744–1829), nabídl poněkud jiný obrázek sil, které evoluci pohánějí. Ve svém díle *Philosophie zoologique* z roku 1809 mluví o tom, že základní charakteristikou života je směřování ke stále komplexnější organizaci a dokonalosti. Jinými slovy, život přirozeně postupuje od jednoduchého a jednotlivého ke stále větším a komplexnějším strukturám. Tuto základní sílu pak doplňuje další: nutnost přizpůsobit se prostředí. Přizpůsobování ale v Lamarckově vidění evoluce nemá podobu boje, nýbrž hledání rovnováhy.

Současný americký biolog Bruce Lipton navazuje na Lamarckovu teorii a ve své knize *Biologie víry* poukazuje na skutečnost, že samotný vznik mnohobuněčných organismů je ukázkou tendence přírody vytvářet stále složitější struktury. Na tělo člověka nebo jakékoli jiné živé bytosti můžeme pohlížet nejen jako na jediný živý organismus, ale také jako na společenství mnoha samostatných živých bytostí. Každá buňka v našem těle je vlastně samostatným tvorem, který dýchá, přijímá potravu, vylučuje, rozmnožuje se, má vlastní obranné mechanismy. Za správných podmínek je i schopna žít nezávisle na zbytku těla, jak dokazují buňky odebrané a pěstované v laboratorních podmínkách. Výhodou spojení jednotlivých buněk do mnohobuněčných organismů je možnost specializace buněk, a tím pádem vyšší efektivita, jako když si dělníci v manufaktuře rozdělí jednotlivé etapy výroby a společně jsou tak schopni něco vyrobit za nesrovnatelně kratší dobu, než kdyby se každý z nich zabýval celým výrobním procesem. Vývoj života od jednobuněčných organismů k mnohobuněčným je tedy odrazem skutečnosti, že spojení a spolupráce je vždy výhodnější než jednotlivost.

Je zajímavé navázat na představu těla jako společenství mnoha samostatných živých organismů (buněk) a vydat se po stejné linii opačným směrem. Je sám člověk, kterého jsme zvyklí vnímat jako jedince, jasně ohraničeného od okolí, buňkou mnohem většího celku, jak o tom hovoří tradiční moudrost Východu i Západu?

Pozorování přírody nám jasně ukazuje, jak ošemetná je snaha oddělit jeden organismus od ostatních. Vstoupíme do lesa a máme pocit, že vidíme mnoho jednotlivých stromů. Často ale z jediného kořenového systému, který vyrostl z jednoho semínka, vyrůstá několik kmenů, a jedná se tedy o jeden organismus, který se při zběžném pohledu jeví jako oddělení jedinci. Pokud chceme příklad z živočišné říše, každá včela se nám jeví jako samostatné zvíře, ale řadu procesů probíhajících ve včelím společenstvu pochopíme dobře teprve tehdy, když se na celé včelstvo podíváme jako na jediný organismus. Jak jinak vysvětlit například to, že příroda stvořila tvora zcela neschopného samostatně si sehnat potravu? Včelí trubci skutečně nedokážou sami sebe uživit a jsou zcela závislí na péči dělnic, což při pohledu na ně jako na samostatná zvířata naprosto nedává smysl, ale jeví se jako dokonale logické, pokud se na ně díváme jako na specializovanou součást většího organismu – včelstva.

V podobných příkladech bychom mohli pokračovat velmi dlouho a postupovat na úroveň stále větších a větších celků, například od stromů k lesu. Jednotliví obyvatelé lesa (rostliny, houby, hmyz, zvěř...) nejsou pouhými sousedy, ale jsou navzájem propojeni tak těsně, že i zdánlivě drobný zásah do jejich vzájemných vztahů může vyvolat nečekané důsledky. Jeden malý příklad za všechny: V jednom lese poblíž Břeclavi vznikla naučná stezka poukazující na důležitost takzvaných doupných stromů, tedy starých, často už mrtvých stromů, v nichž přirozeně vznikají dutiny, které mohou posloužit jako doupata nejružnějším druhům živočichů, od hmyzu po ptáky. V člověkem obhospodařovaných lesích jsou tyto doupné stromy obvykle odklizeny. Nedostatek vhodných úkrytů vede k úbytku určitých živočichů, což ve výsledku vede k narušení celého ekosystému lesa.

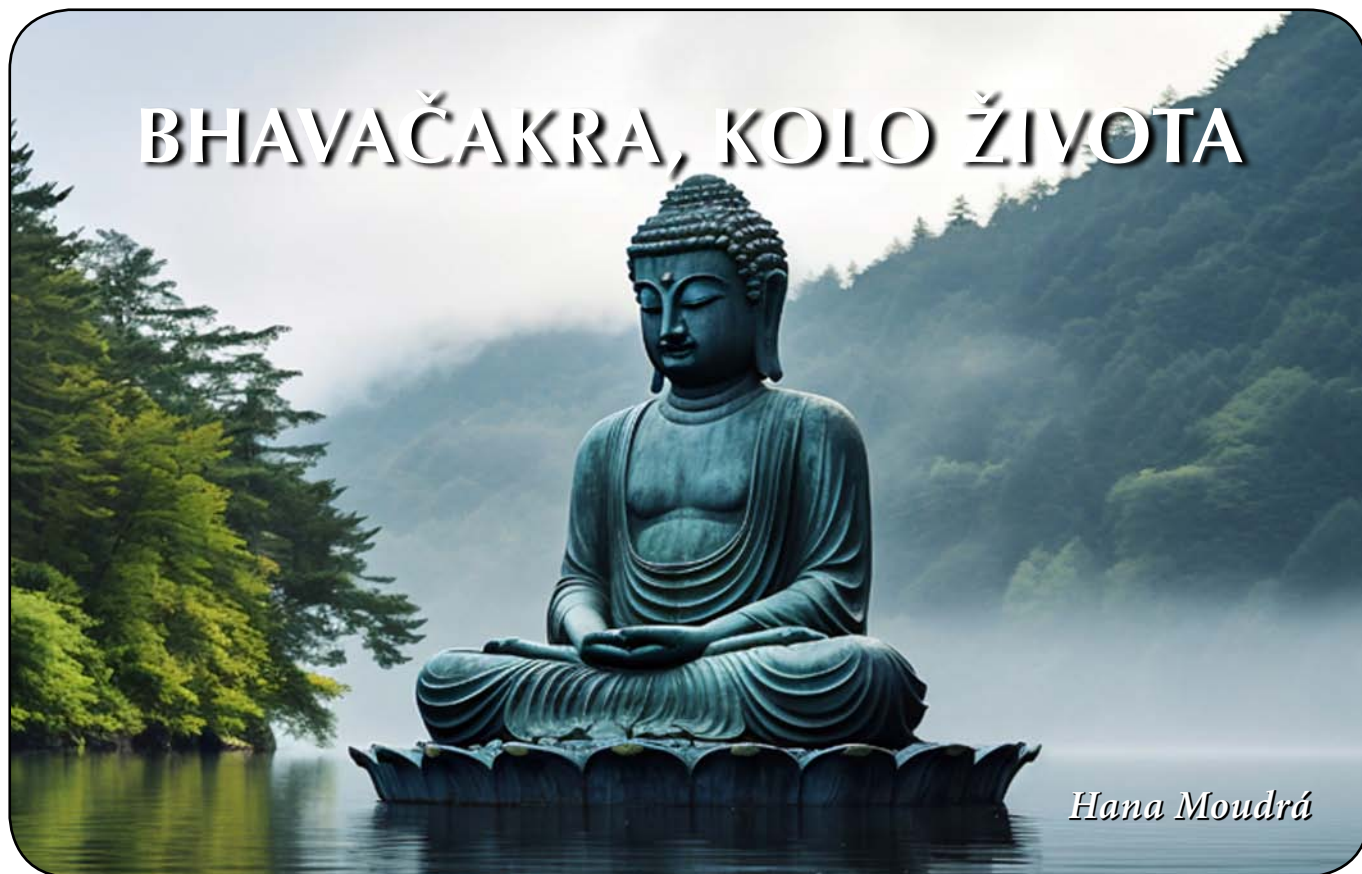
Pokud tedy uznáváme, že naše je jediný organismus, přestože každá buňka v něm vede svůj samostatný život, neměli bychom za jediný organismus uznat i les, jehož jednotliví obyvatelé sice také vedou každý svůj samostatný život, ale zároveň se vzájemně doplňují a závisejí na sobě stejně jako buňky našeho těla? A pokud uznáme les za jediný organismus, budeme nuceni použít stejnou logiku například na pohoří, ve kterém les roste, následně na kontinent, na celou planetu... až se nakonec skutečně dostaneme ke starobylé představě univerza jako jediné živé bytosti. Evoluce této živé bytosti – a nevyhnutelně i každé její části – pak spočívá ve sjednocování a organizování všeho roztržitého.

Zde nastává vhodná chvíle, abychom z čistě fyzické, biologické roviny, přešli do jemnějších úrovní. Co jiného je evoluce vědomí než úsilí o sjednocení? Snažíme se uspořádat a sjednotit sebe sama, aby naše osobnost nebyla chaotickým zápasem protichůdných impulsů bojujících o to, které z nich budou naplněny, ale aby se všechny naše různé energie – od fyzických po duchovní – usměrnily a spojily k jednotnému cíli. A s každým krůčkem, který na této cestě urazíme, nevyhnutelně pociťujeme větší a větší jednotu s celkem, jehož jsme součástí. Čím lépe rozumíme sobě, tím lépe rozumíme i tomu, jak úzce jsme propojeni s ostatními lidmi i s celou přírodou. Řada filozofů, mystiků i vědců nám zanechala popisy, jak se vzrůstajícím poznáním stále zřetelněji vnímali jednotu přírody – z mnoha jmen vyberme z různých historických epoch například Platona, který v *Symposiu* ukazuje cestu od vnímání jednotlivých krásných věcí k poznání samotné krásy; mistra Eckharta, popisujícího cestu ke sjednocení s Bohem, nebo Alberta Einsteina, který opakovaně zmiňoval, jak v něm stále hlubší porozumění zákonům přírody probouzel pocit jednoty s vesmírem.

Cesta evoluce je tedy cestou od jednotlivostí k celku, cestou harmonického propojování různorodých prvků. A čím dále pokročíme, tím větší celek jsme schopni si uvědomit. Možná, že rozdíl mezi evolučními teoriemi Darwina a Lamarcka nespočívá v tom, že by se jeden mýlil a druhý měl pravdu, možná spočívá pouze v úhlu pohledu pozorovatele. Z hlediska jednotky, která vnímá sebe sama jako odtrženou od celku (ať už tou jednotkou bude zvíře, člověk nebo třeba nějaká touha či myšlenka v naší psýše) bude vývoj skutečně vypadat jako nelítostný boj o přežití. Z pohledu celku bude naopak evoluce spočívat v tom, že bude postupně utiřovat rozbroje mezi svými částmi a nahrazovat je harmonií. □

BHAVAČAKRA, KOLO ŽIVOTA

Hana Moudrá

Pro Tibeťany je jisté, že nežijeme pouze jednou, ale že tento život je součástí řady životů, jejichž prostřednictvím máme možnost se vše naučit, napravit chyby a zúročit zkušenosti. V tibetském buddhismu je koloběh znovuzrozdování člověka, tzv. sansára, považován za strastiplný, proto učí, jak z něj vystoupit. Jeho symbolem je takzvané kolo života (sanskrtsky bhavačakra, tibetsky sidpā khorlo). *Bhava* znamená život a *čakra* kolo, termín proto bývá často překládán jako kolo života, kolo sansáry, kolo bytí apod. Zobrazení tohoto symbolu vysvětluje tibetský pohled na proces znovuzrozdování na základě karmy. V Tibetu je častou výzdobou vstupních sálů a vchodů do budhistických chrámů, protože ten, kdo vstupuje do svatyně, obrazně prochází světem sansáry a směřuje k vysvobození. Jedná se o jeden z nejčastějších motivů *thangk* (thangky jsou meditativní a naučná malby, ve svinuté formě byly velmi oblíbené mezi potulnými mnichy), pocházejících z Indie.

Obraz ukazuje svět sansáry a způsob, jak se z ní osvobodit. Podle tradice obraz vznikl, když král Bimbisára z Magadhal (jeden z významných následovníků Gautamy Buddha), hledal dárek pro vládce sousední země. Buddha navrhl, aby se souhrn jeho učení vyjádřil obrazem a dal instrukce k podobě kola bytí. Kolo bytí zobrazuje zákony vznikaní, transformace a existence i možnost, jak je překonat a dosáhnout vysvobození. Jsou zde ukázány následky našeho konání, které vedou k utrpení a jiné, které vedou k osvícení a vysvobození ze sansáry. Náznorně zobrazuje, že zrození do jedné ze šesti říší bytí závisí na množství zásluh a prohřešků, které daná bytost v předchozím životě či životech nashromáždila.

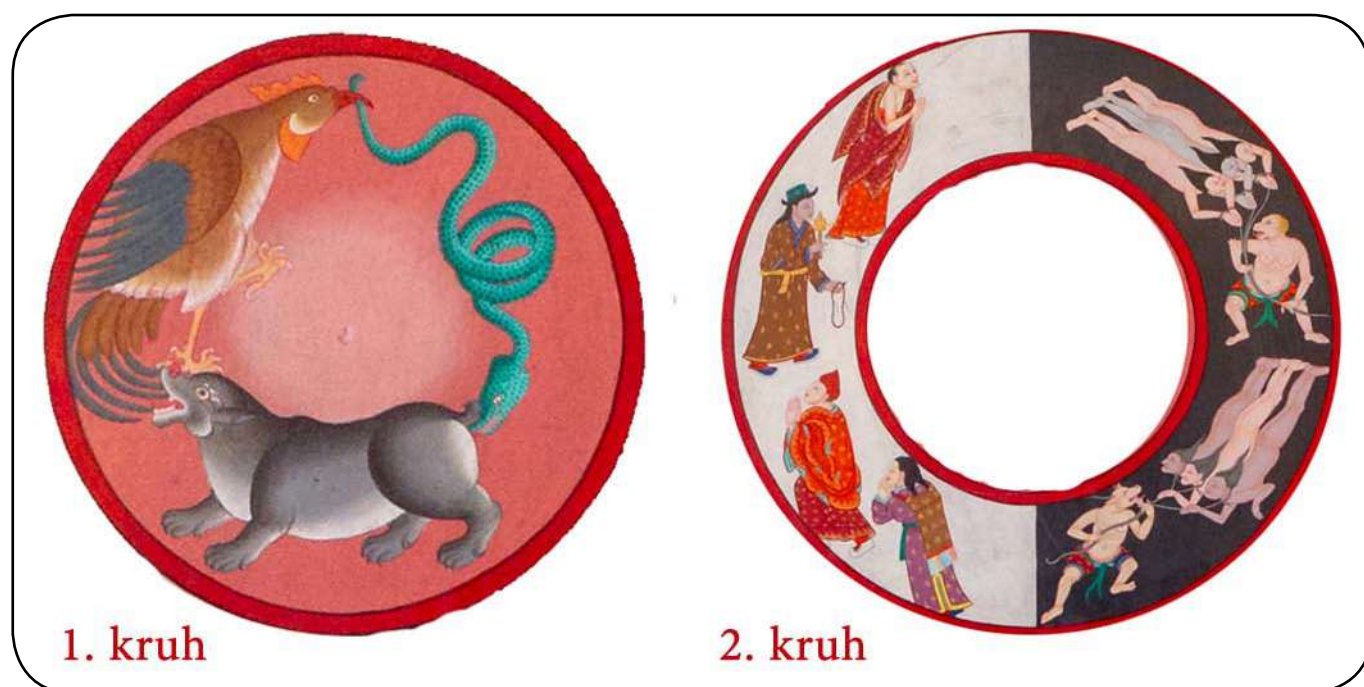
Bhavačakra se skládá ze čtyř soustředných kruhů, v nichž se odehrávají různé scény, a celé kolo drží ve svých spárech a ostrých tesácích démon smrti Mara. Jedním z důležitých úkolů, které Mara směrem k lidem vykonává, je to, že na ně sesílá nemoc, stárí a nakonec i smrt. Jeho záměry ovšem nejsou v podstatě zlé; vše, co činí, koná proto, aby lidi přivedl na cestu mravného života. Mimo kolo, tedy osvobození od znovuzrozdování v sansáře, stojí Sidhárta Gautama Buddha (nahore vpravo) a transcendentní bódhisattva Avalokitešvara (nahore vlevo), jehož láska, milosrdenství a soucit prostupují celým kolem bytí. Buddha ukazuje na úplněk, jako připomenutí květnové úplňkové noci (jedna z datací uvádí rok 528 př. n. l.), kdy se stal probuzeným či osvíceným, dosáhl nirvány a otevřela se mu cesta

ze sansáry. Bývají zobrazovány i jiné bytosti, které vystoupily z koloběhu životů, jako jsou arhati, siddhové, bódhisattvové a buddhové; vždy jsou symbolem naděje, že nad smrtí lze zvítězit.

Ve středu kola najdeme tři zvířata, která se honí dokola, zakousnuta navzájem do ocasů. Představují tři jedy, tři žádostivosti (tři příčiny), které nás pohánějí k neustálému znovuzrození: žádostivost nebo chtivost, žízeň, touha, vášeň a lpění na ní, což symbolizuje kohout; zášť nebo nenávisť, averze či odpor, které symbolizuje had, a nevědomost nebo blud, zaslepenost, nevědomá dualistická mysl, symbolizované prasetem. Toto okružní představuje v Buddhově učení druhou vznešenou pravdu o příčině a zdroji utrpení. Pohánějí a udržují celé kolo bytí. Jedině zničení těchto tří nepravostí (klěša) umožňuje uniknout z koloběhu znovuzrození.

Další okruh zobrazuje karmický sestup (vpravo) a karmický vzestup (vlevo). Spoutání svými špatnými skutky se vpravo lidé zlí ubírají cestou karmického sestupu, tažení pekelným démonem, který je spoutal provazem a strhává je dolů. Naopak bytosti, které následují svou dharmu a konají dobro, stoupají k Buddhovi. Hledač osvícení kopancem odráží pohár nabízený svůdnou ženou (symbol překonání žádosti neboli *tršny*, žízně po životě). Ten, komu se to daří, je zobrazen jako mnich a Buddha jej povzbudivě zdraví.

Třetí okruh znázorňuje šest říší, do kterých se každá bytost na základě své minulé karmy může narodit. My bychom řekli, že každý je svého osudu strůjcem. Přejít mezi jednotlivými říšemi či stavy je podmíněno smrtí daného bytosti. Smrt je tedy chápána jako změna stavu, která se často opakuje a sama o sobě není o nic útrpnější než zrození. Smrt tedy není nic definitivního, konečného, smrt se stále (dokud je bytost v zajetí sansáry) navrácí, vždy ovšem vyjadřuje změnu stavu. Podle buddhistického učení se jedná o skutečná místa, jejichž obyvatelé tam podle svých karmických příčin žijí. V jiném pohledu jsou považována za šest stavů mysli či vědomí, do nichž upadáme vlivem často se měnících a nestabilních emocí. Jedná se o tyto sféry existence: říše bohů či božstev; říše polobohů, či polobožstev, duchů; říše lidí; říše zvířat; říše hladových a žíznivých duchů, bésů a říše pekelných bytostí. Na některých tibetských zobrazeních je ovšem znázorněno pouze pět říší, kde první a druhá říše splynuly do jedné. Ve všech světech je zobrazen také Buddha, jako naděje, že vysvobození je vždy možné, všude hlásá své učení, formou odpovídající úrovni říše. Za nejpříhodnější formu existence je považována lidská, protože člověk může snadno a rychle vyslechnout Buddhovo učení. Je zde optimální kombinace potěšení a utrpení, která vytváří nejlepší podmínky pro dosažení osvobození od strastí (osvícení). Bytí v lidské podobě se doporučuje dávat přednost před všemi ostatními formami existence.

V tibetském buddhismu existuje kniha, která, kromě jiného, podává konkrétní návody, jak je možné dosáhnout zrození, tedy příští existence právě v dané říši. Jedná se o *Bardo thödol*, Tibetskou knihu mrtvých. Nalezneme v ní pokyny, jak dosáhnout příznivého příštího zrození (tedy do říší božstev, polobožstev a lidí – s již zmiňovaným akcentem na svět lidí) a jak zabránit zrození do nižších říší (zvířat, hladových duchů a pekelných bytostí). V centru pozornosti buddhismu ale stále zůstává otázka, jak dosáhnout stavu, kdy se daná bytost již více do sansáry nevrátí, již se více nezrodí, překoná smrt a stane se buddhou.

Na vnějším okruhu se nachází dvanáct výjevů symbolizujících dvanáct článků řetězce podmíněného vznikání. Jedná se o poměrně složitou buddhistickou filozofickou koncepci vzájemné podmíněnosti vznikání všech duševních i fyzických fenoménů sansárické existence. Popisuje řetězovou reakci a vysvětluje pokračování karmy, což umožňuje pochopit, jak řetěz zastavit.

Pokud se považujete za vizuální typ anebo si chcete snadno zapamatovat část Buddhova učení (tyto obrazy od počátku sloužily také jako paměťová pomůcka), neváhejte prozkoumat tuto nejznámější thangku a pokuste se o ní rozjímat. Propojení, které ukazuje obraz (imago) pomáhá hlubšímu pochopení Buddhova učení, a následně jeho snadnější aplikaci v životě. □

Z použité literatury:

Schumann, H. W.: Svět buddhistických obrazů. Praha: Academia, 2008.

**„Buddha navrhl,
aby se souhrn
jeho učení
vyjádřil obrazem
a dal instrukce
k podobě kola bytí.“**

3. kruh

TANEC

Kateřina Zámečníková

Dle řeckých filozofů existují tři úrovně člověka. Fyzická, psychická, do které patří veškeré projevy psychy, jako jsou emoce, vášně, touhy, myšlenky, a třetí je úroveň duchovní. Úroveň fyzická a psychická přináší velkou rozmanitost a pestrost ve svých projevech. Každý člověk je jedinečný, neexistuje stejnost. Tu nehledejme ani v přírodě, například o sněhových vločkách se ví, že je každá originální.

Stejným způsobem se můžeme podívat i na tanec. Projevuje se na fyzické a psychické úrovni svou pestrostí jak ve stylu, tak v účelu napříč dějinami a kulturami. Tanec je pohyb, který má velký vliv na to, jak se člověk cítí, ať už ho sám provozuje, nebo se na něj dívá. A co úroveň duchovní? Dovolila bych si malý návrat do historie, protože staré kultury tanec využívaly především na úrovni duchovní, kde může člověka povznést a sjednotit s druhými lidmi a s tím, co je věčné.

Přijď, zlatá bohyně, Hathor, ty, jež jsi živa zpěvy, ty, jejíž srdce se raduje z tance, ty, jíž oslavy dávají zazářit ve chvíli odpočinku a které za noci přináší tanec potěšení. (Egypt)

Staří Egypťané používali tanec při mnoha zvláštních příležitostech, například když uctívali řeku Nil, která jim dávala život formou půdu zúrodňujících záplav nebo při různých náboženských slavnostech, kdy se připomínala sounáležitost s přírodou a s božstvy.

Řekové, Římané a další kultury používali tance také při různých příležitostech. Stejně jako Egypťané na počest bohů při různých náboženských svátcích, u svatebních hostin, na pohřbech nebo při dožínkách či vinobraní. Existovaly taneční obřadní rituály na počest lovu, smrti, počasí nebo plodnosti. Ale také pro radost a potěšení nebo, v případě řecké tradice, byl tanec spojován s uměním lyrickým v řeckých dramatech a tragédiích.

V islámské tradici najdeme tanec dervišů, který vychází z prastaré filozofie. Na hlavách mají vysoké kuželovité klobouky, v bílém hábitu se točí kolem své osy a díky tomuto tanci se dostávají do transu. Jedná se o obřad, jehož prameny čerpají ze súfijské tradice. U zrodu stál básník, filozof a islámský učenec třináctého století Džaláleddín Rúmí zvaný též Mevlana. Smyslem tance je přiblížit se k bohu.

U severoamerických indiánů se setkáváme se součástí jejich posvátného prostoru a času, kterým byl tanec slunce. Cílem bylo sjednotit se se sluneční silou, vytvořit spojení mezi Sluncem a srdcem. Ústředním prvkem obřadu je strom jako obraz kosmické osy. Strom představuje spojení mezi nebem a zemí. Tanečníci získávají sílu ze středu, který je symbolizován stromem, a zároveň se sladí se silami přírody, protože uskutečňují odstředivé a dostředivé pohyby, které napodobují fáze dechu a bušení srdce, když se střídavě přibližují ke stromu a vzdalují se od něj. Při východu Slunce se tanečníci otočí směrem němu a pozdraví jej zpěvem s nataženýma rukama. Tanečník se mění v orla, který míří k nebi a ztotožňuje se s paprsky Slunce (symbol Boha), jeho vědomí se povznáší.

Tance byly uskutečňovány na počest bohů při různých ceremoniích a obřadech. Setkáme se ale i s tancem, který používali muži před bitvou, aby si dodali odvalu, nebo naopak na oslavu vítězného boje. Je známo, že antický básník Sofokles jako patnáctiletý po vítězství u Salaminy tančil na oslavu vítězství. Ve staré Spartě pokládali tanec za dobrý prostředek k rozvoji pružnosti a obratnosti. Tanec se konal ve zbroji dle rytmu hudby, představoval útoky a boje. Tomuto umění se učili už od pěti let, bylo to velmi náročné, ale věřili, že se tím mladé tělo utuží, získá sílu a svěžest. Muž, který byl takto vycvičen, si dovedl velmi dobře vést ve válce.

Ti muži, kteří nejlépe tančí, jsou i nejlepšimi bojovníky. Sokrates

V Indii se můžeme setkat s tancem kasty kšatrijů, bojovníků, a z Nového Zélandu známe tanec maorského kmene zvaný Haka, který tančili před bitvou. Používali gesta, podupávali, tleskali o stehna, pokřikovali a používali hrozné grimasy například poulili oči a vyplazovali jazyk. Byla to důležitá mentální příprava před bojem, díky které získali koncentraci.

Pokud se přeneseme do současnosti, o tanci se často mluví v souvislosti se zdravím, je to pohyb, který určitě přináší zdraví na fyzické úrovni. Dává nám energii, radost, uvolnění, odreagování od každodenních starostí, protože se chvíli soustředíme na hudbu a pohyb. Zapamatovat si určitou choreografii je dobré cvičení i pro naši mysl. A takto je tanec zdraví prospěšný i na úrovni psychické. Učí nás disciplíně, řádu, rytmu, schopnosti sladit se s partnerem nebo se skupinou tanečníků.

S tancem se neodmyslitelně pojí hudba, která je velkou inspirací. V reakci na ni vytváříme pohyby, rytmy našeho těla a vede nás ke ztvárnění konkrétního tance. Když se naučíme vnímat hudbu, povede nás k určitému pohybu, který vyjádří i naši osobnost.

Co mají rozmanité tance společné? Rytmus, harmonii, soulad, krásu, pohyb a entuziasmus. Tyto ideje se lidé snaží ztvárnit odnepaměti v tanci, současně jsou tím, co nás sjednocuje. Tanec ve skupině je velmi magický. Cítíme sladění, harmonii, cítíme energii skupiny, jednotu a velkou sílu. Tance ceremoniální nebo bojovné byly často skupinové, neboť v jednotě je síla. Bývaly kruhové, kdy účastníci mohli pocítit mystérium kruhu, mystérium Jednoty. □

PROGRAM AKTIVIT

BŘEZEN

KARMA A REINKARNACE

kurz - Liberec, Olomouc, Ostrava, Plzeň,
Praha

KONFUCIUS, ŘÁD A HARMONIE

přednáška – Brno, Liberec, Olomouc,
Ostrava, Plzeň, Praha, Zlín

DUBEN

FILOZOFIE A PŘÍRODA - JAK ŽÍT V SOULADU S PŘÍRODOU

Café Symposion

k Mezinárodnímu dni Matky Země

PŘEDNÁŠKY NA YOUTUBE

KONFUCIUS, ŘÁD A HARMONIE

On-line přednáška

Čtvrtek, 27. března 2025 19 hodin

SEDM ZÁKONŮ PŘÍRODY

On-line přednáška

Čtvrtek, 24. dubna 2025 19 hodin

SLEDUJTE NÁS

[@NovaAkropolis](https://www.youtube.com/@NovaAkropolis)

[Nova.Akropolis.Ceska.republika](https://www.facebook.com/Nova.Akropolis.Ceska.republika)

KURZ FILOZOFIE PRO ŽIVOT

Chtěli byste lépe poznat sami sebe a svět, který nás obklopuje? Máte otázky a hledáte odpovědi? Existuje více cest, jak je najít. A jednu z nich odjakživa nabízí filozofie. Když se dnes řekne slovo filozofie, často si představíme teoretickou disciplínu odtrženou od praktického života.

Tento kurz vám přiblíží filozofii takovou, jaká ve své podstatě je: srozumitelnou a užitečnou v našem každodenním životě.

Filozofie pro Život

PŘÍRODNÍ FILOZOFIE

ČLOVĚK A UNIVERZUM

ODKAZ DÁVNÉ INDIE

ZÁHADY TIBETU

BUDDHISTICKÁ FILOZOFIE

MOUDROST ČÍNY

VÝZVA ŽIVOTA VE SPOLEČNOSTI

PLATON A „MÝTUS O JESKYNI“

ARISTOTELES

PLOTIN A NEOPLATONICKÁ ŠKOLA

DŮLEŽITOST VÝCHOVY

EGYPT

ŘÍM A STOIKOVÉ

DĚJINY, PAMĚŤ A ZKUŠENOST

DĚJINY A MYTOLOGIE

HISTORICKÉ CYKLY

SVOBODA A OSUD

Součástí kurzu jsou cvičení rozvíjející
schopnosti člověka:

POZORNOST

KONCENTRACE

PAMĚŤ

IMAGINACE

VŮLE atd.

PODROBNOSTI NA ODKAZU **ZDE**

Když se jedny dveře
štěstí zavřou,
otevřou se jiné.
Často ale na ty
zavřené dveře
hledíme tak dlouho,
že si nevšimneme
těch, které se
pro nás otevřely.

Helen Keller